

## קידוש היום, אכילה לפני קידוש, איך להחזיק את הכוס

יונתן שי פרידמן

ולא להבדלה קובעת. והני מילי - לענין מיפסק, דלא מפסקינן. אבל אתחולי - לא מתחלינן. ומיפסק, נמי לא אמרן אלא באכילה, אבל בשתיה - לא. ושתיה נמי לא אמרן אלא בחמרא ושיכרא, אבל מיא - לית לן בה...

11. רמב"ם הלכות שבת כט:

אסור לאדם לאכול או לשתות יין משקדש היום עד שיקדש, וכן משיצא היום אסור לו להתחיל לאכול ולשתות ולעשות מלאכה או לטעום כלום עד שיבדיל, ולשתות המים מותר...

12. שו"ת הרשב"א חלק ג סימן רסד

עוד: מהו לשתות מים קודם שיקדש, אם מותר כמו קודם הבדלה, או לא; לפי שהרב ר' משה ז"ל כתב: ואסור לשתות יין; דאלמא, מים, מותר. תשובה: **מסתברא, דאפילו מים אסור לשתות, משום דאסור לטעום כלום עד שיקדש**, אמרו, אלמא, כל טעימה אסורה.... אלא ש"מ, דבקדוש קפדי ואפילו אמאי; וכן נהגו. ומנהגן של ישראל תורה היא.

13. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רעא:ד

אסור לטעום כלום קודם שיקדש, אפי' מים. ואפי' אם התחיל מבעוד יום, צריך להפסיק...

14. משנה ברורה רעא:ג

**ושרי לרוחץ פיו במים** כיון דאינו מכין להנאת טעימה:

15. שו"ת מנחת יצחק חלק ח סימן יח

אם מותר לאשה ליקח כדור עם קצת מים לרפואה אחרי הדלקת נרות בעש"ק.... ודאתאן מיני, דעכ"פ כמו בנד"ד בשותה רק מעט כדי להבליע הכדור, ול"ה לה שום הנאה באופן דא"צ לברך, ואיירי עוד קודם בין השמשות, ולא התפללה עוד ערבית, שפיר יש להקל אף ביכולה לקדש, ביש לה איזה טעם כגון שממתנת על בעלה להוציאה בקידוש במקום סעודה וכיב"ז כנלענ"ד.

16. רמב"ם הלכות שבת כט:

ומצוה לברך על היין ביום השבת קודם שיסעוד סעודה שניה...  
**ואסור לו לאדם שיטעום כלום קודם שיקדש...**

17. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רפט:א

...וגם זה הקידוש צריך שיהיה במקום סעודה **ושלא יטעום קודם לו כלום כמו בקידוש הלילה**. ומיהו לשתות מים בבוקר קודם תפלה מותר, מפני שעדיין לא חל עליו חובת קידוש...

18. מגן אברהם רפט:ד

...נ"ל דאם מצפ' שיביאו לו ימתין עכ"פ עד חצות לילה אבל בקידוש היום אין צריך דהא י"א שמותר לאכול קודם וכדאי הם לסמוך עליהם בשעת הדחק;

19. שולחן ערוך או"ח הלכות ברכת המזון סימן קפג

ד - מקבלו בשתי ידיו, וכשמתחיל לברך נוטלו בימינו, ולא יסייע בשמאל. הגה: והיינו דוקא שלא תגע השמאל בכוס, אבל אם נותן השמאל תחת הימין, לסייעה, מותר... מגביהו מעל השלחן טפח; ונותן בו עיניו שלא יסיח דעתו... ה - יש מי שאומר שאם המברך אטר, אוחז הכוס בימינו שהוא שמאל כל אדם.

20. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רעא:י

הגה: וכשמתחיל יתן עיניו בנרות, ובשעת הקידוש בכוס של ברכה...

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים קו.

הכי קאמר: זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מנין - תלמוד לומר זכור את יום השבת. ביום מאי מברך? - אמר רב יהודה: **בורא פרי הגפן**. רב אשי איקלע למחוזא, אמרו ליה: ליקדיש לן מר קידושא רבה... אמר בורא פרי הגפן...

2. מגן אברהם תקצז:ג

...כתוב בתשו' מהר"ם סו' נ"ד מהר"ם התענ' וקידש בביתו קידוש' רבא ואמר הטעם לפי שהוא **דאורייתא** עכ"ל ועס' רפ"ט דאנן קי"ל שהוא דרבנן...

3. רמב"ן שמות כח

אבל ביום אסמכתא, ואין אומרים בו **מקודש כלל**, שדיינו בפעם אחת בכניסתו. וכן על היין אסמכתא ואינו קבע כלל...

4. רמב"ם הלכות שבת כט:

**...ומצוה לברך על היין ביום השבת קודם שיסעוד סעודה שניה, וזה הוא הנקרא קידושא רבא, מברך בורא פרי הגפן בלבד...** /השגת הראב"ד/ ד...א"א בחיי ראשי אם מסברא אמרה לא סבר מימיו סברא פחותה מזו ולפי שקראוהו קדושא רבא יצא לו, ואינה כלום, שכבר נתקדש היום בכניסתו על היין קודם שיטעום... וכשדרשו אין לי אלא בלילה ביום מנין אסמכתא היא דעיקר קידושא בלילה כתיב...

5. חידושי הר"ן מסכת פסחים קו.

משום דכבוד יום עדיף מכבוד לילה ראו חכמים לעשות ביום זכר לקדוש... ועוד שלפי שאין אומרים שירה אלא על היין כיון שמברכים על היין בתחלה שלא כדרך שאר סעודות הוי כעין שירה ושבח לקדושתו של יום... וקראוהו קדושא רבא **לכנוי לפי שאינו עקר כקדוש של לילה וזוטר שיעוריה כדקרי' לסמיא סגי נהור**...

6. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רעא:ג

אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולכבוד היום ולקידוש היום, **מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה** ממה שיכין צרכי הסעודה או ממה שיקנה יין לצורך היום. **והא דתניא: כבוד יום קודם לכבוד לילה, היינו דוקא בשאר צרכי סעודה** אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקידוש, כבוד לילה קודם לכבוד יום.

7. רש"י מסכת פסחים קו. ד"ה קידושא רבא

בורא פרי הגפן, ואהכי קרי ליה קידושא רבה **דאכולהו קידושי אמרי לה**.

8. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רפט:א

יהיה שלחנו ערוך ומטה מוצעת יפה ומפה פרוסה כמו בסעודת הלילה, **ויברך על היין בפה"ג והוא נקרא קידושא רבא...**

9. משנה ברורה סימן רפט:ב

יש נוהגין לפתוח מתחלה פסוק **ושמרו בני ישראל וגו'** או **זכור את יום השבת** עד ויקדשהו ויש מההמון שפותחין מעל כן ברך וגו' **ושלא כדיון** הוא דכל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן:

10. תלמוד בבלי מסכת פסחים קה.

אמר רב: כשם שהשבת קובעת למעשר - כך **שבת קובעת לקידוש**. סבור מינה: כי היכי דקבעה לקידוש - כך קבעה להבדלה. אמר להו רב עמרם: הכי אמר רב: לקידוש - קובעת,

Rav Yitzchok Yaakov Weiss  
(1902-1989)

Rav Weiss was a prominent dayan and Posek. He was born in Hungary, a son of a distinguished chassid, who became community leader in Munkatch. He studied under his father and received smicha from the Munkatcher Rebbe. At the age of 20 he became a rosh yeshiva in Munkatch. He became Av Beit Din in Grosswardein, Romania, but fled in 1944, escaping the Nazis by hiding in attics. In 1949 he moved to Manchester, England, where he became Av Beit Din. He remained there until 1970 when he left to Eretz Yisrael to join the Eda HaChareidis, whose head he became in 1979 after the death of the Satmar Rebbe. His teshuvot are published in ten volumes of Minchat Yitzchak, including a special section entitled Pirsumei Nissa, detailing how he survived WWII. As opposed to the Igrot Moshe, which went straight to the Rambam and Gemara looking for precedents, Minchat Yitzhak usually begins with recent poskim and works its way back to the Gemara.